

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Quæstio IV. De Dei Cultu per Adorationem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

fare valide in lege superioris, ex altera parte potest licite, quando necessitas urget, nec potest facile adiri superior, scilicet summus Pontifex, & multo magis in casibus, qui frequenter occurrunt, ut notant Suar., & Pal.; in iis enim censetur Pontifex potestatem concessisse Episcopis dispensandi, ne fideles cogantur ad Pontificem recurrere in casibus, qui sæpe occurrunt: Quia tamen raro accidit, quod debeat aliquis dispensari in recitatione officii in perpetuum, ideo non potest Episcopus dispensare in perpetuum. Immo notat Merol., quod Vicarius generalis, & capitularis non nisi de mandato speciali Episcopi, & capituli possit dispensare; quia quamvis omnis jurisdictio Episcopi communicetur Vicario generali, at non in iis, quæ sapiunt liberalitatem, & gratiam.

Notandum hic, quod quamvis be-

neficiatus impotens recitare officium vel ob gravem occupationem, vel ob infirmitatem, &c. non teneatur restituere fructus beneficii, eo quod non teneatur ad pœnam, ubi non præcessit culpa; tamen dispensatus ab Episcopo ob justam causam videtur obligandus juxta sententiam Tambur. hic ad restituendos fructus beneficii; quia non apparet posse adesse rationabilem causam, cur etiam in hoc dispensetur ab Episcopo, quod faciat suos fructus beneficii, qui restitui debent ab omittente officium. Opposita tamen sententia non videtur improbabilis, cum non omittatur officium culpabiliter: Sicut qui ex dispensatione Pontificis non residet, non eatenus obligatur restituere fructus beneficii correspondentes residentia; ut fert praxis, & fusius ostendimus in Opusculo de Beneficiis.

Q U Æ S T I O IV.

De Dei Cultu per Adorationem.

Adoratio, alter præstantissimus actus religionis, definitur a D. Th. 2. 2. quæst. 84., quod sit *Exhibitio reverentia, seu honoris cum submissione propter excellentiam ejus, cui exhibetur*: Et ex Damasceno Adoratio est *Submissionis, & humiliationis nota*. Quare differt honor ab adoratione, quia quamvis omnis adoratio sit honor, non tamen e contra; Nam honor etiam æqualibus exhiberi potest, adoratio vero non nisi excellentiori, cui nosmetipsos submittamus. Quia tamen excellentia alia est Increata propria Dei, alia Creatura, idcirco tam Deus, quam creaturæ adorari possunt; quamvis diversimode, ut infra. Dividitur autem primo Adoratio ex parte actus in Internam, & Externam: Illa fert voluntatis submissionem alteri propter suam excellentiam, hæc vero fert eandem submissionem exterius significatam, verbi gratia genuflexione, inclinatione, osculo pedum, manuum, &c.: Quia tamen ab hominibus adorari debet Deus animo simul, & corpore, seu adoratione externa, quæ supponat internam, idcirco D. Th. Adorationem reposuit inter exteriores actus religionis.

Secundo dividitur ex parte objecti, seu ex parte personæ adoratæ in Latriam, Hyperduliam, & Duliam. Latria est adoratio, quæ soli Deo, ut pri-

ma

ma causâ, supremo Domino, & ultimo fini exhibetur, & hinc dicitur Idololatria Adoratio Idoli tanquam veri Numinis.

Dulia (quod vocabulum apud Græcos idem sonat, ac servitus) importat adorationem, quæ exhibetur Sanctis tanquam Dei servis. Hyperdulia est adoratio, quæ exhibetur Beatæ Virgini, utpote quæ aliis Sanctis Dei servis longe præstat tum sanctitate, & gratia, tum etiam maternitate Dei. Et eadem adoratione hyperdulie adorari debet Humanitas Christi Domini secundum se spectata, secundum quod est aliquid creatum: Sicut etiam Unio hypostatica. Quamvis Christus Dominus cum sit vere filius Dei, adoratione latriæ adorandus sit.

Tertio dividitur in Absolutam, & in Respectivam. Illa convenit personæ secundum se adorabili, & honorabili, puta Deo, Beatæ Virgini, Sanctis, &c.; Ista vero convenit rebus ratione carentibus per respectum, quem habent ad personas adorabiles; sicut adoratur Crux, imago, reliquiæ, ut mox explicabimus, quærendo sigillatim nonnulla prius de adoratione absoluta, qua Christum Dominum, & Eucharistiam, necnon Angelos, Sanctos, & Beatos adoramus, ac deinde de adoratione respectiva, qua adoramus Reliquias, Crucem, ac Sacras imagines.

ARTICULUS I.

De Adoratione Christi Domini, & Eucharistiæ.

- I. Adoratione Latriæ Christus Dominus adorandus; ita tamen, ut primario, & per se natura Divina adoretur, secundario vero, & concomitanter natura humana.
- II. Etiam Christi corpus in sepulchro adorandum erat adoratione Latriæ.
- III. Christus Dominus non orat pro nobis, sed miseretur nostri; orat tamen ejus Humanitas secundum voluntatem creatam.
- IV. Quamvis Humanitas Christi Domini secundum se per intellectum separata a Verbo adorari possit adoratione Hyperdulie; in praxi semper Christus Dominus adorari debet adoratione Latriæ.
- V. Crux adoratur adoratione Latriæ, non tamen adoratione absoluta, sed respectiva. Beata Virgo in praxi non adoratur adoratione Latriæ respectiva, quamvis etiam Christum tetigerit, ne videatur illi tri-

bui adoratio debita Deo.

VI. Cur qualibet crux adoretur adoratione Latriæ, & non qualibet spina, lancea, clavus, &c., sed solum illa, quæ Christum Dominum tetigerunt?

VII. Eucharistia Sacramentum adoratur unica adoratione Latriæ, ita ut primario Christus Dominus in eo contentus adoretur, & concomitanter species Sacramentales.

VIII. Non vacat culpa adorare Hostiam consecratam conditionate, videlicet si sit consecrata; cum sit imprudens talis conditio.

IX. Si appareat in Eucharistia infans, non videtur adorandus adoratione Latriæ; sed hac adoratione adoranda tunc est hostia consecrata.

I. Certum est primo, Christum Dominum adoratione Latriæ adorandum esse, cum sit verus Deus, videlicet una persona in duplici natura, humana simul, & Divina subsistens: Unde fit, ut utraque natura in Christo Domino unica, eademque adoratione Latriæ adoretur; Quamvis primo, & per se natura divina, secun-

H 2 da-

uario, & concomitanter humana: Eodem prorsus modo, quo dum adoratur homo propter ejus sanctitatem, anima simul, & corpus eadem adoratione adoratur, anima vero primario, & per se, corpus tamen secundario, & concomitanter propter unionem cum anima. Et eodem modo, quando Rex adoratur, eadem adoratione Regia adoratur persona simul, & purpura, quæ regiam dignitatem præferret, persona quidem primario, & purpura secundario.

II. Hinc sequitur primo, etiam corpus Christi Domini in sepulchro adorandum fuisse adoratione Patriæ propter unionem cum Verbo; Et idem dicas de sanguine Christi Domini in triduo mortis separato a corpore Christi.

III. Sequitur secundo, non licere orare Christum Dominum, ut pro nobis oret, sed ut misereatur nostri. Et ratio est, quia preces nostræ non ordinantur ad naturam humanam, sed ad personam Christi Domini divinam; & ideo Ecclesia utitur hac formula, ne det ansam putandi Christum non esse Deum: Verum quia Humanitas Christi suam habet voluntatem creatam, quæ aliquid a Deo suo creatore petere potest, idcirco, si absit scandalum, possumus etiam a Christo Domino petere, ut per humanitatem suam pro nobis oret; nam ad Hebræos 7. dicitur *Semper vivens ad interpellandum pro nobis*; Et Joan. 14. *Ego rogabo Patrem*; & in deserto vere Christus Dominus oravit Patrem, ut a se transiret calix.

IV. Quæritur nunc primo; utrum natura humana Christi Domini adoranda sit adoratione Patriæ?

Respondeo cum communi apud Suar. de Incarnat. disp. 53. negative, cum sit quid creatum: Quia tamen talis natura unita est personæ increata, & quia sanctitate, & gratia reliquos

Sanctos antecellit, ideo adoratione hyperdulix adoranda est. Sed notandum cum Bonac., & Vasq., quod quamvis humanitas Christi per intellectum separata a Verbo adorari possit adoratione hyperdulix, in praxi tamen semper debet Christus adorari adoratione Patriæ; tum quia semper humanitas a parte rei est unita Verbo, tum etiam quia Christus debet adorari adoratione debita supremæ suæ excellentiæ; sicut Rex licet habeat plures dignitates Comitum, Ducum, Principum, Regis, semper tamen honoratur honore debito supremæ suæ dignitati, scilicet Regiæ.

V. Dices: Crux, quia Christum tetigit, adorari debet adoratione Patriæ; ergo a fortiori humanitas Christi Domini.

Respondeo, Crucem secundum se nulla adoratione absoluta adorari posse, sed solum adoratur adoratione Patriæ respectiva, scilicet per ordinem ad Christum, quem representat, & per eundem ordinem ad Verbum, cum quo unitur humanitas: Illud autem est discrimen inter adorationem debitam humanitati Christi Domini, & debitam cruci, quæ Christum tetigit, & debitam Beatæ Virgini, quæ pariter tetigit Christum Dominum, quod humanitas Christi debeat semper adorari adoratione Patriæ, & solum præciso scandalo adorari possit adoratione hyperdulix, si secundum se spectetur: Contra Beata Virgo adorari debeat semper adoratione hyperdulix, & solum præciso scandalo adorari possit adoratione Patriæ respectiva per ordinem ad Christum, quem tetigit: Etenim cum Beata Virgo secundum se sit capax adorationis absolutæ, ne videatur illi tribui adoratio debita Deo, ideo adorari non debet adoratione Patriæ respectiva, sed solum adoratione ipsi debita absolute: Demum Crux Christi Domini, quia nul-

nullam de se meretur adorationem absolutam, idcirco adorari semper debet adoratione Patriæ respectiva; Patet enim, illi non aliter tribui adorationem, nisi per respectum ad Christum, quem tetigit.

VI. Hac de causa adorari possunt cineres alicujus Sancti, non vero vermes ex ejus cadavere geniti. Ratio est, quia in morali æstimatione solum cineres repræsentant Sanctum illum, non vero vermes: Sic etiam adorari potest adoratione Patriæ non solum Crux, in qua Christus pependit, sed etiam quælibet alia crux, quia quælibet Crux Christum repræsentat: Contra solum clavi, spinæ, lanceæ, funiculi, quæ Christum tetigerunt, adorari possunt adoratione Patriæ, non vero alii clavi, spinæ, lanceæ, quia non habent ista in morali æstimatione Christum repræsentare, sicut habet Crux, quæ Matth. 24. dicitur esse Signum filii hominis, quod apparebit in Cælo: & ideo Angelus ad mulieres dixit, ut notat D. Th. *jesum queritis crucifixum*; nec dixit lanceatum, spinis coronatum, &c.: Quare ne videamur cum Idololatris adorare creaturas insensatas ut Deos, debemus ab adoratione aliorum clavorum, spinarum, &c. abstinere.

VII. Queritur secundo; An, & quomodo Eucharistiæ Sacramentum adorandum sit?

Respondeo, adorandum esse adoratione Patriæ, cum vere Christum Dominum contineat: Sicut autem diximus Christum adorari unica adoratione, in qua primario Verbum, & concomitanter humanitas adoratur, ita unica adoratione in Eucharistia adorantur etiam species Sacramentales concomitanter, quia sunt veluti purpura, & thronus Regis Regum, & Domini Dominantium.

VIII. Dubium est, absolute ne adoranda sit hostia consecrata, an vero

conditionate, si scilicet sit consecrata? cum possit accidere, quod non sit consecrata, vel ex defectu materiæ, vel intentionis ministri.

Respondeo cum Lug., Suar. de Incarnat. disp. 63., & aliis communiter, adorandam esse absolute. Ratio est, quia, ut homo absolute operetur, satis est moralis certitudo: Sic absolute veneramur nostros Parentes, quamvis fieri possit, quod non simus ab iis geniti; & absolute absolvimus sacramentaliter pœnitentes, itaut non liceat universim absolutio conditionata, quamvis aliquando accidere possit, quod pœnitens non sit dispositus; & ideo Ecclesia in orationibus missæ ante, Domine non sum dignus, absolute dicit, Libera me per hoc Sacrosanctum Corpus: Ut autem absit periculum Idololatriæ, satis est, adorantem ita affectum esse habitualiter, ut non adoraret, si sciret panem non esse consecratum: Unde aliqui putant, non solum non esse adhibendam conditionem sine causa, ne minuat devotio, sed non vacare aliqua culpa talem conditionem adhibere, utpote imprudentem, & otiosam, & quæ dat ansam scrupulis impertinentibus.

IX. Dubium est secundo; An, si appareat infans, vel sanguis, &c. in hostia consecrata, ille adorandus sit adoratione Patriæ?

Respondeo cum Azor., Suar. tom. 3. in 3. part. disp. 55., adorandam quidem esse tunc regulariter hostiam consecratam, ut communiter docent contra Durand.; quia plerumque istæ apparitiones fiunt absque mutatione reali specierum Sacramentalium; Sed non esse adorandum adoratione Patriæ id, quod apparet visibiliter sub specie infantis, aut carnis, aut sanguinis Christi; quicquid in contrarium sentiant Alenf., Gabriel, & Palat. Ratio est, quia id, quod apparet, non

non est revera Christus Dominus, aut ejus sanguis, sed solum colore, & figura illum refert, cum id satis sit ad finem, propter quem tale miraculum fit: Nec est necesse multiplicare aliud miraculum, quod scilicet Christus Dominus revera fiat infans; præfertim cum id indecens videatur: Unde id, quod in Eucharistia apparet instar infantis, adorandum est ex Azor. eo tantum cultu, quo res aliæ Sacræ adorantur, non vero adoratione Patriæ.

ARTICULUS II.

De Adoratione Sanctorum, & Beatorum.

- I. Vocantur Sancti, etiam qui sunt in vita, si sanctam vitam vivant.
- II. Debetur Sanctis Imaginibus, & Reliquiis Sanctorum, ac Sanctis Angelis cultus religiosus, & Sacer, & adorari possunt adoratione dulci.
- III. Sancti canonizati adorari possunt etiam cultu publico, hoc est ab Ecclesia instituto; alii vero cultu privato etiam coram aliis.
- IV. Etiam cultu publico adorari possunt qui ab Ecclesia habebantur ut Sancti, antequam a Leone III. institueretur Canonizatio.
- V. Juxta Ecclesie institutionem septem enumerantur cultus, quibus Sancti adorari possunt.
- VI. Quinam cultus Beatis exhiberi potest? Et quinam defunctis cum fama Sanctitatis?
- VII. Quid permittatur, & quid vetetur a Sede Apostolica erga defunctos cum fama Sanctitatis exhibere?

I. Sancti vocantur quicumque in gratia Dei existunt, sive in vita sint, sive in Purgatorio, sive in Patria, sive sint canonizati, sive non. Etenim Apost. ad Roman. 1. Christianos præ-

mitivæ Ecclesiæ appellavit Sanctos; & Ambrosius Marcellam sororem suam, Hieronymus virginem Afellam, D. Thomas Bonaventuram, etiam dum viverent, Sanctos appellarunt; quia Sanctorum vitam vivebant, idest immaculatam, & honestis moribus imbutam.

II. Quæritur nunc, An omnes hujusmodi Sancti possint adorari, & quo cultu?

Respondeo, & dico primo, de fide esse, ut constat ex Trident. sess. 24. Sanctos, nec non reliquias, & imagines Sanctorum, atque adeo etiam Angelos adorandos esse non solum cultu civili, & politico ad virtutem observantiam pertinente, sicut veneramur personas in dignitate aliqua constitutas, verbi gratia Regem, Pontificem, ut contendebant hæretici; sed etiam cultu religioso, & sacro, scilicet vel propter eorum virtutem, & sanctitatem, vel propter beatitudinem, qua fruuntur in Patria: Hanc enim adorationem exhibitam esse hujusmodi Sanctis, sæpe legitur in Scriptura; nam Numerorum 22. Balaam adoravit Angelum; 1. Regum 28. Saul adoravit animam Samuelis; 3. Regum 18. Abdias Eliam; 4. Regum 2. Filii prophetarum Elifæum. Et ratio est, tum quia si possumus Sanctos precibus invocare, possumus pariter illos adorare; tum etiam quia ex Apost. ad Romanos 2. Gloria, & honor debetur bene operanti; cum ergo Sancti omnes bene operati sint, digni sunt honore, & adoratione, non quidem Patriæ, quæ soli Deo debetur, sed Dulci, quæ servis Dei competere potest.

III. Dico secundo, Sancti canonizati possunt adorari cultu non solum privato, sed etiam publico, ut patet. Est autem cultus privatus ex Bellarm. lib. 1. de Sancto. Beatitud. cap. 10. qui non exhibetur tanquam institutus ab Ecclesia, nec nomine Ecclesiæ, sed

ex peculiari devotione colentis sive privatim, sive publice, & coram aliis. *Contra Cultus publicus non dicitur, qui coram aliis exhibetur, sed qui institutus est ab Ecclesia, & exhibetur nomine Ecclesiæ.*

IV. Dico tertio, eodem cultu adorari possunt omnes ii, qui licet non sint canonizati, tamen in Ecclesia Dei coluntur ut Sancti ex veteri consuetudine, antequam institueretur Canonizatio; Etenim canonizatio, ut notat Bellarm. loc. cit. cap. 8., nil aliud est, quam publicum Ecclesiæ testimonium de Sanctitate, & gloria hominis jam defuncti, & simul iudicium, ac sententia, qua decernuntur illi honores debiti iis, qui regnant cum Christo; Et a Leone III. primum introducta est, antea vero communi populi voce proclamabantur Sancti, qui sancte vixerunt, & cultu Sanctorum adorabantur; Proinde etiam nunc eodem cultu digni sunt, cum nunquam potuerit hac in re Ecclesia decipi, juxta illud Christi Domini, *Porta inferi non prevalebunt adversus eam.*

V. Cultus autem debiti Sanctis juxta Ecclesiæ institutionem septem a Bellarm. cap. 7. enumerantur. Primus est, quod ab omnibus publice habeantur, & dicantur Sancti. Secundus, quod invocentur in publicis Ecclesiæ precibus. Tertius, quod templa, & aræ in eorum memoriam dicentur Deo. Quartus, Sacrificium offerre Deo, & horas recitare in eorum honorem. Quintus, dies festos in eorum memoriam celebrare. Sextus, pingere eorum imagines, addito quodam lumine in signum gloriæ, quam habent in Cælis. Septimus, eorum reliquias pretiosis in thecis includere, & publice honorare.

VI. Dico quarto; Beati, qui nondum canonizati sunt, coli quidem publice possunt, non tamen quovis genere cultus publici. Ratio est, quia Pontifex solum iis concedit posse vocari

Beatos, & aliquando permittit, ut de iis possit in aliqua religione, vel Provincia officium, & missa celebrari. Unde fit, quod Beatis non possit exhiberi ille publicus cultus, qui ab Ecclesia institutus est pro Sanctis, sed solum qui pro Beatis institutus est, ut videre est in decreto edito 20. Septembris 1659. ab Alex. VII.

Dico ultimo, Defuncti cum fama Sanctitatis coli non possunt cultu publico, antequam eorum sanctitas ab Ecclesia publice proponatur per canonizationem, vel beatificationem, vel generalem approbationem; ne scilicet aliquando adoretur publice pro Sancto impius, & damnatus; quod aliquando accidisse refert Bellarm. cap. 7.: Alex. enim III. reprehendit quosdam, qui hominem in ebrietate occisum ut martyrem (non tamen tota Ecclesia, quæ in hoc decipi non potest) venerabantur. Contra vero potest eisdem cultus privatus exhiberi, ut communiter docent: Ratio est, quia cum prohibeatur dumtaxat cultus publicus, consequenter permitti censetur privatus; tum etiam quia possunt in hac vita homines iusti invocari, & adorari, ut diximus, quamvis non certo nobis constet illos esse iustos; ergo etiam mortui, quos confidimus esse in gloria, invocari poterunt, & adorari cultu privato; ad quem exhibendum satis est prudenter sibi persuadere illos esse amicos Dei, & in gloria; sic enim non erit periculum morale errandi.

Hinc sequitur ex Bonac. hic, Pal. tract. 7. disp. 1. de Adoration. punct. 3., Tambur., Bellarm., & aliis, Primo, posse nos imagines istorum in domibus nostris retinere, & colere, non tamen in templo reponere; nisi forte causa ornatus cum aliis imaginibus. Secundo, licere pedes, & manus istorum osculari, & reliquias retinere. Tertio, in anniversario abstinere

re

re ab operibus fervilibus, jejunare, & iis votum offerre. Quarto, in privatis colloquiis, vel precibus eos Sanctos, vel Beatos nuncupare, & invocare, necnon Pater, & Ave in eorum honorem privatim recitare; hæc enim spectant ad cultum privatum.

Non potest tamen Episcopus diem festum in illorum honorem instituere; nec licitum est eos in litanis, aut in officio divino, ne privatim quidem, Sanctos invocare, quia litanis, & officium, ut etiam Missa, sunt cultus publici, qui scilicet ex institutione Ecclesiæ Sanctis exhibentur; Nec licet horum reliquias publice venerandas exponere, aut altaria, vel templa iis dedicare.

Demum Urban. VIII. 1625, prohibuit, Primo, ne istorum imagines cum laureolis, radiis, & splendoribus habeantur, ne privatim quidem. Secundo, ne ad illorum sepulchra tabellæ, imagines, lampades apponantur ad testificanda accepta beneficia. Tertio, ne libri imprimantur, qui eorum gesta, miracula, vel revelationes, seu quæcumque beneficia tanquam eorum intercessionibus a Deo accepta contineant, sine recognitione, & approbatione, primum Ordinarii, post consultos theologos, & pios viros; & sine licentia postmodum Sedis Apostolicæ. Decrevit tamen anno 1634. idem Urbanus, quod tabellæ, & imagines, quæ in posterum offeruntur, possint recipi approbantibus Ordinariis, & in secreto aliquo loco seorsim ab Ecclesiâ custodiri, ut si quando Deus voluerit eos canonizari, aut beatificari, extent huiusmodi sanctitatis qualescumque approbationes, Apostolicæ Sedis iudicio examinandæ. Decrevit demum Alex. VII., ne istorum imagines, etiam non principaliter, & uti supplices appositæ, Simulacra, Picturæ, Tabellæ, aut Scripturæ eorum præclara gesta representantes, aut referentes in

Ecclesiis, Sacrariis, & Oratoriis quibuscumque, & præsertim in quibus missæ Sacrificium, vel alia divina officia peraguntur, inconsulta Sacra Congregatione exponantur. Quare si non representent eorum præclara gesta, poterunt tanquam supplices exponi.

ARTICULUS III.

De Adoratione Sacrarum Reliquiarum.

- I. *Quenam dicantur Reliquia Sanctorum? Vermes, in quos eorum carnes conversæ sunt, non dicuntur Sacra Reliquia, licet materiam Sanctorum contineant.*
 - II. *Reliquia adoranda sunt eadem adoratione, qua adorantur Persona, cuius sunt reliquia.*
 - III. *Cur possit adorari adoratione larricæ Crux, quæ tetigit Christum Dominum, & non pariter Asellus, qui etiam tetigit Christum Dominum?*
 - IV. *Adorari possunt Sanctorum reliquia cultu privato, si de iis moralis certitudo, aut etiam probabilis conjectura habeatur. Ut adorentur tamen cultu publico, requiritur approbatio Pontificis, aut Episcopi. Sed quid si sint dubie?*
 - V. *Quid si alicujus Sancti corpus dubius in locus cum Episcoporum approbatione colatur?*
 - VI. *Agni cerei adoratione larricæ adorandi sunt. Neque possunt minio, aut alio colore pingi, Neque circa Simoniam vendi, nisi solum ratione materiae.*
 - VII. *Qui reliquias furatur, peccat peccato furti, & Sacrilegii, si grave damnum, & non levis injuria irrogetur.*
- I. **C**ertum est, Reliquias Sacras adorandas esse ex Trident. sess. 24. cap. 2. contra hæreticos; & constit.

Stat tum ex universali Ecclesiæ traditione, tum ex miraculis per Sanctorum reliquias a Deo patratas. Dicuntur autem Sacræ Reliquiæ ex Azor. tom. 1. lib. 4. cap. 6. Corpora, Ossa, Cineres, vestes Sanctorum, necnon vela, panni, &c., quæ ad eorum corpora admoventur, vel ad ipsos pertinerint: Contra tamen non dicuntur Reliquiæ Sanctorum vermes, in quos eorum cineres, vel carnes conversæ sunt; quia quamvis illorum materiam primam continent, tamen cum formam animatam habeant, non videntur moraliter amplius ad illos pertinere; & in morali æstimatione non amplius illos representant: Quare tales vermes nullatenus adorandi sunt, tum quia est indecens, tum ne videamur illos propter se, non propter Sanctos adorare.

II. Quæritur nunc primo, Quamnam adoratione reliquiæ adorandæ sint?

Respondeo cum communi ex Azor. eadem omnino adoratione adorandas esse, quæ personæ, cujus sunt reliquiæ; unde adoratione dulciæ adorantur reliquiæ Sanctorum; hyperdulciæ vero sac, capilli, vestes, & aliæ reliquiæ Deiparæ; demum latriæ, reliquiæ Christi Domini, puta sanguis in terra relictus, præputium, crux, fæces, spinæ, clavi, sudarium, præsepe, sepulchrum. Ratio est, quia cum reliquiæ sint creaturæ irrationales, non possunt adorari ulla adoratione absoluta; ergo tantum adorari possunt adoratione respectiva per relationem, quam dicunt ad illos, quorum sunt reliquiæ; ac proinde in ipsis adoratur tanquam in imagine, seu in signo personæ, cui fuerint conjunctæ.

III. Dices cum Hæreticis; Tam Crux tetigit Christum Dominum, quam Judæi crucifigentes, labia Judæ, Asellus, in quo Christus sedit, B. Virgo, &c.; ergo si potest crux adorari

Pars II.

adoratione latriæ, ut reliquia Christi Domini, poterunt etiam hæc alia adorari.

Respondeo cum Suar., Fagund. lib. 1. cap. 32., & aliis communiter, negando consequentiam. Ratio est, quia, ut supra diximus, quamvis hæc omnia contineant totum id, ratione cujus adorari possent adoratione latriæ, cum Christum Dominum tetigerint, tamen est specialis ratio, cur non debeant adorari; quia scilicet non habent moraliter representare Christum Dominum, sicut habet Crux, reliquiæ, & imago; Unde sine scandalo adorari non potest Beata Virgo adoratione latriæ, nec ullatenus labia Judæ, aut ipsi crucifigentes, obstante eorum impietate; neque Asellus sine indecentia, &c.

IV. Quæritur secundo, quando reliquiæ adorari possunt cultu privato, quando publico, quando absolute, quando vero conditionate?

Respondeo cum Suar., Pal., & aliis posse coli cultu privato, quando habetur moralis certitudo, quod sint veræ; ad quod sufficit testimonium unius fide digni, vel alia probabilis conjectura; videlicet si a defuncto viro probo, qui eas colebat, acceperis: Ut publico tamen cultui exponantur, debent a Pontifice, vel Episcopo approbari, ex cap. *Cum ex eo, de Reliq.*, & ex Trident. loc. cit.: Quamvis autem non sit licitum reliquias non approbatas approbatis miscere, & publico cultui exponere, licitum tamen est ex Sanch., Pal., Dian. contra Bonac. Crucem in altari collocandam reliquiis non approbatis ornare, quia in tali casu sola crux exponeretur publico cultui, & reliquiæ cultui privato, ad quem satis est, ut diximus, moralis certitudo de earum veritate. Quod si dubiæ sint, ne privatim quidem coli debent; nisi sub conditione, sed vel in loco decenti culto.

stodiendæ, vel reverenter concremandæ, & in piscinam mittendæ. Cæterum quando probabilis adest conjectura, quod sint veræ, adorari debent absolute, ut diximus de hostia consecrata.

V. Quod si aliqui dicant, corpus alicujus Sancti esse in uno loco, aliis perhibentibus esse in alio, certe ubi Episcopi approbatio præcessit, adorari debet absolute; quia vel, ut ait Theodoretus lib. 8. ad Græcos, Corpus est utrobique, licet non utrobique integrum, vel, ut ait Suar., propter unitatem ejusdem nominis reliquiæ unius Sancti tribuuntur alii Sancto; & talis error non esset in substantia, quasi vero illæ reliquiæ non sint alicujus Sancti, sed solum in conditione, quatenus creditur corpus esse unius Sancti, cum sit alterius.

VI. Quæritur ultimo, Quanam adoratione adorandi sint agni cerei, qui a Pontificibus non solum primo anno sui Pontificatus, sed etiam deinde septimo quoque anno benedicuntur solemniter, & Chrismate consecrantur?

Respondet cum Azor., & Vasq. adorandos esse tanquam imagines Dei, quam representant sub figura Agni; atque adeo adoratione latria, sicut adoratur Crux. Ubi notandum, excommunicationem incurrere, qui hujusmodi agnos pingunt, aut depingi, vel minio, auro, aliove colore affici curant, necnon qui eos vendunt; quamvis, ut notat Sanch., & Bonac., qui eos venderet tantum ratione materiæ, ut venduntur calices, excommunicationem non incurreret; quia solum venditio simoniaca prohibetur.

VII. Qui reliquias furatur, jure communi nullam excommunicationem incurrit, sed peccat graviter peccato sacrilegii, & furti, quando dignitas, & æstimatio reliquiæ tanta est, ut per ejus furtum irrogetur grave damnum,

& non levis irreverentia censeatur. Extrahentes tamen reliquias ex Cæmeteriis, Cryptis, vel Catacumbis intra, vel extra Urbem existentibus excommunicantur ex Constitutione Pauli V. an. 1613.

ARTICULUS IV.

De Adoratione Sacrarum Imaginum.

- I. *Imagines Sacrae, non secus ac Reliquiæ, adorantur adoratione respectiva per ordinem ad personam, quam representant.*
- II. *Sculptile, quod prohibetur a Deo, est Idololum.*
- III. *Deus, & Tres Personæ representari, ac adorari non debent, nisi sub imaginibus ab Ecclesia deputatis.*
- IV. *Deus, & Angeli per quandam metaphoram sub corporis imaginibus adumbrantur.*
- V. *Sicut imagines, ita etiam Nomina Sacra honore, ac adoratione digna sunt.*
- VI. *Cur magis nonnulla eorundem Sanctorum imagines adorentur, quam alia.*
- VII. *Quomodo in VII. Synodo generali dicatur, minori adoratione colendam esse Christi imaginem, quam ipsum Christum?*
- VIII. *Magis Christus, quam ejus imago adoratur, non solum si imago adoretur secundum se, tanquam res sacra; sed etiam si adoretur adoratione respectiva, quatenus primario Christus, & concomitanter imago adoratur.*

I. **E**X dictis de Adoratione Reliquiarum constat, Sacras etiam imagines adorandas adoratione respectiva, seu per ordinem ad personam, quam representant, atque adeo eadem adoratione cum illa persona coadorandas esse, non secus ac thro-

thronus, & purpura Regis. Probatur id primo ex Trident. sess. 24. contra Iconomacos, hoc est, imaginum impugnatōres, quibus adhæserunt Lutherus, & Calvinus. Probatur secundo ex usu Ecclesiæ, quæ semper illas venerata est, cum ipse Christus Dominus Abagaro Regi Edessæ suam effigiem miserit, & faciei suæ imaginem lineo Veronicæ impressam reliquerit; quæ etiam nunc colitur Romæ; Et corporis sui lineamenta voluerit impressa in Sacra Syndone, quæ Taurini colitur. Probatur tertio ex miraculis, quibus testatur Deus cultum hanc esse sibi gratum; cum per sacras imagines illa pataverit. Probatur demum ratione, nam honor, qui deferatur imagini, non nisi exemplari, & prototipo defertur, ut proinde omnes nationes imaginibus præclarorum virorum semper usæ sint.

II. Oppones cum hæreticis primo, Ulum imaginum prohibitum esse a Deo. Deuter. 4. ubi dicitur, *Non facies tibi sculptile*. Secundo, quia si posset adorari imago Dei mortua, a fortiori adorari posset adoratione latria homo, quia est imago Dei viva, nam Genes. 1. dicitur: *faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram*. Tertio, quia Deus, & Angeli cum sint spiritus, nullatenus pictura corporea representari possunt. Quarto, quia etiam nomina deberent adorari, ut imagines. Quinto, quia eadem reverentia cuicumque imagini ejusdem personæ deberetur; Constat autem, majorem reverentiam in Ecclesia exhiberi aliquibus imaginibus, verbi gratia, Beatæ Virginis a Divo Luca depictæ, vel Sancti Dominici de Soriano, &c., quam aliis.

Respondetur tamen communiter, Ad primum, prohiberi tantum a Deo, ne aliis, quam verus Deus adoretur; qui enim idola adorant manibus fabricata, illa tanquam vera numina, non

tanquam imagines veri Numinis adorant.

III. Ad secundum, si homo præcise in quantum imago Dei est, adoraretur adoratione latriæ, non esset de se malum, ex D. Th. art. 3. ad 3.; quia sic Deus in homine adoraretur, ut notat Suar., Verum non est sic adorandus, non solum ad vitandum scandalum, ne scilicet videamur homines tanquam Deos venerari, quod periculum cessat in imaginibus mortuis; sed etiam quia solum adorari debent imagines Dei ab Ecclesia ad Deum representandum deputatæ; non est autem homo imago ad id ab Ecclesia deputata, sicut est deputata imago Dei Patris in forma senis, imago Spiritus Sancti in specie Columbæ, aut flammearum linguarum, imago Filii in forma hominis, vel sub specie agni, vel sub speciebus panis, & vini; itaut pictura Eucharistiæ sit imago Christi Domini.

IV. Ad tertium, quamvis non possint Deus, & Angeli apte exprimi corporeis imaginibus, possunt tamen nobis per quandam metaphoram, seu proportionem representari; sicut Ezechielis 1. per species quatuor animalium adumbrantur quatuor Evangelistæ, & ideo Deus, & Angeli sæpe sub forma sensibili apparuerunt.

V. Ad quartum, concedit Suar. sequelam; Nomina enim rem sacram, & honore dignam representant; non secus ac imagines; & ideo ad Philip. 2. dicitur: *In nomine Jesu omne genuflectatur*; nec solemus tale nomen invocare capite non inclinato; quo pacto canimus etiam trisagium illud, *Gloria Patri*, &c. ab Angelis acceptum, & a Sancto Ignatio martyre fidelibus communicatum.

VI. Ad ultimum respondet Suar. sect. 8. aliquibus imaginibus homines magis affici, vel quia majorem devotionem excitant, vel propter artificem,

ut quia a Divo Luca, vel ab Angelis depictæ sunt, vel quia ad præsentiam illarum majora solet Deus conferre beneficia, & nonnulla patrare miracula.

VII. Oppones secundo, In VII. Synodo generali citata a Suar. de Incarnat. disp. 54. sect. 4. dicitur, quod imago Christi Domini non adoratur latriæ adoratione, sicut Christus, sed quadam minori veneratione, seu honoraria adoratione; ergo falsum est, eadem adoratione adorari imaginem, & prototypum.

Respondeo cum eodem Suar. dupliciter posse imaginem adorari, Primo adoratione respectiva, itaut potius prototypum in ipsa adoretur, quam ipsa dicens ordinem ad prototypum; Et sic imago Christi adoratur latria, sicut Christus; nam, ut notat D. Th. in 3. part. quaest. 25. art. 3. ex Philos. in libris de memoria, motus animæ erga

imaginem, secundum quod imago est, non est alius a motu animæ erga exemplar: Secundo, potest adorari imago tanquam res sacra representans exemplar, itaut per se adoretur sola imago, quæ dicit respectum, & ut dicens respectum ad exemplar, quin exemplar ipsum adoretur; eo modo, quo possumus amare proximum propter Deum, quia formaliter, & ut quod amemus ipsum Deum; & sic imago Christi non adoratur latria, sed adoratione minori veneraria.

VIII. Adde ex Suar., quod in imagine Christi directe, & ut quod adoretur Christus; & imago eadem adoratione solum concomitanter adoretur; ergo bene stat, quod adoratio, qua imago Christi adoratur, sit inferior adoratione latriæ, qua adoratur Christus, cum hic principaliter, illa minus principaliter, & concomitanter adoretur.

Q U Æ S T I O V.

De Superstitione.

Explicatis actibus virtutis Religionis, explicanda supersunt vitia eidem opposita; quæ quidem varia, & multa sunt, sed ad duo præcipua reducuntur, ad Superstitionem, & ad Irreligiositatem. Superstitio enim includit Idololatriam, Divinationem, Vanam observationem, Magiam, Maleficium; Irreligiositas vero includit Blasphemiam, Sacrilegium, Tentationem Dei, Perjurium, Adjurationem, Simoniam, &c.

Superstitio dicitur opponi virtuti Religionis per excessum, non quidem secundum substantiam, nunquam enim cultus per Religionem exhibitus potest esse nimius, sed secundum circumstantiam aliquam, vel personæ, quæ colitur, ut si colatur creatura cultu divino; vel modi, quo Deus colitur, ut si colatur Deus cæremoniis Judæorum, vel aliis, quam usitatis ab Ecclesia. Irreligiositas vero dicitur opponi virtuti Religionis per defectum, eo quod deneget Deo debitum cultum, aut illum despiciat: Per Blasphemiam profertur verba contumeliosa in Deum, aut in Sanctos: Per Sacrilegium violatur res sacra, & idem dicas de reliquis; De his omnibus singillatim agendum. quaestione sequenti; nunc vero de Superstitione in genere, & in specie.